

kopisa delal, uže poldrugo leto nisem več videl ter se je v tem res lahko pokradla kaka zmota. Ni mi pa znano, če se ta rokopis še hrani.

Pri besedi: obrtalo stoji pristavek, da bi utegnila služiti za Betrieb, na pr. železnica je v obrtalu. Jaz ne bi nikakor temu pritrnil. Uže način govorjenja ali dikcije tega ne dopušča. To je namreč smešnica, ime, ki se neporednemu otroku zdeva; ti si pravo obrtalo, kakor tudi: budalo, zijalo. Za Betrieb je najbolje, kjer ne zadostuje: posel, reči: vršba (v polnem zmislu: delovršba); Betriebs-Direktion, vršbeno ali vršbe ravnateljstvo; fabrika dela, vrši delo. Glagol vršiti za betreiben, ausüben je Jugoslovenom vsilila potreba in nekoliko uzakonil običaj. V terminologiji stoji po navetu gosp. prof. Stritarja: vršilo, nego ta izraz je sosebnost za to manj primeren, ker mu je pridevnik: vršilen dvozmislen.

Kar se tiče izraza: péča za Gram, rekel bi jaz, da bi uže vendar bolje bilo vzprijeti naravnost staroslovenski pečal namesto te moteče peče; a iz tega, če se kje še govori: peča, nikakor ne ide, da bi umotvoru, kakoršen je Tugomer, ne bilo v izgubo pisanje toliko nepotrebne, kolikor neznanega in motljivega: peči se, jaz se pečem za: bekümmert sein.

Besedo: razvédati se (— věd —) [torej z jatom], rabljeno o zvirajočih se otrocih (prim. Metliško: prenevédati se) spremlja ta opomnja: „Jednako se govori: odvésti, odvédati in zvésti, zvédati, kar oboje znači: an Mana bringen. Obe ti besedi vé obilo nad polovico Kranjcev, a g. Cigale se ju vendar še nekako nejevoljno brani.“

Perfektivni glagol: zvesti, prevesti v tem zmislu pozná tudi moj slovar (gl. absetzen, samo da se ondi res pogrešno piše: izvesti), ter sem jaz eno ali drugo, morebiti tudi: odvesti, katerikrat uže zapisal. Ali kar se tiče oblike: zvédati, odvédati, — po kateri bi se skupini glagolski: vesti, vedem (ducere) in pa vem, vedeti (scire) v V. vrsti stekali v eno, — moram priznati, da spadam jaz med drugo šibkejšo polovico Kranjcev, katera teh besed ne vé, in vprav za to se jih nejevoljno branim ter sem nejeveren Tomaž.

Niti mi more ta nevednost biti sramotna. Naj pogledam v katero koli gramatiko, bodi staroslovensko, bodi slovensko, rusko ali drugo; vsaka me napotuje na ene in iste oblike: vedem, vodim, — vajam. Tako učita na pr. i Metelko (str. 126) in Navratil (das Zeitwort str. 42) tam, kjer razpravljata, kako si glagoli prebirajo vrste ali razrede. Ako bi torej jaz tudi za trdno vedel, da se kje govori: odvédati, zvédati v tem zmislu, imel bi to za nepravilnost in ne bi se je drznil nikoli zapisati, kajti: odvédati poje mojemu ušesu takisto čudno, neznanost, kakor če bi rekel: odnésati namesto: odnašati.

Na mojem domu se tako ne sliši, in po spoštovanem vse vere vrednem gospodu zvedel sem od človeka Dolenjca, kateri o gramatiki nič ne vé, da ondod, kamor je on zahajal, živa duša takó ne govori, ampak da se sliši: „Po vseh sejnih je prevejal konja, pa ga vendar ni zvel“. Po moji sodbi stoji tukaj e namesto pravilnega a.

Tudi jaz sem v narodu — da pripletem resnično anekdoto slovničarsko — slišal glagolsko obliko naložavati, a ne pišem je. Bilo je pa tako. Mlad pastir (domá v Lomeh) je rekel hlapcu: „Mislim, da pojdejo naložavati seno“; ali hlapec ga je pokaral, rekoč: „Še govoriti ne znaš; mi pravimo: nakladati“.

Namesto: sovra, Langwiede, pisal bi jaz svora z ozirom na hrvaško: svora in česko: rozvora.

(Konec prihodnjč.)

Vsakemu svoje!

Poslal J. Navratil.

Strašno je bolelo glasovitega g. K., da sem ga „po zaslugi“ samo otepežkal,*) potem ko je bil on mene omlatil (s cepcem) ne samo za moje, nego i za „tobožne“ tuje grehe. Da bi pa premamil sebe in svoje prijatelje, kvasi jim zdaj v „Slov. Nar.“ (v 275. in 276. števil., ne zabi tega nikdo!), kako je bil čitatelje — posnemaje „dobre stiliste“ (!!!) óndan (z ónim namigovanjem, da ni veščak) oblagál nalašč, da je bila to le... „limanica“, in kako se mu je vsedel na njo „ptič“.

Mislil si je g. K. (ki hoče biti zdaj po sili veščak): „Neznano velika bo ta“. — Ali kako bi bil nastavljal komu limanico on, ki je bil zagazil tako globoko v... „godljo“, a zdaj se pogreznil v njo celó do grla!

Meni li g. K., da je s svojim duhovitim, t. j., pustim šegavnjanjem (Witzeleien) in lažnim umovanjem (Sophistereien) ali drznimi zvijačami prevéril res kakega razumnika, kateri je čital moj zagovor v „Novicah“ in vso presodbo v „Kresu“?

Ker pa pravi g. K., da je bilo njegovo oznanilo samo po „naključji“ podpisano s K., — razglašam zdaj tudi jaz, da je i meni samo... „po naključji“ ušla iz peresa ona nesrečna beseda (ki jo piše g. K. celó v slovenščini rajši s c nego s k; kako čudno!).

Jako žal mi je pa, da mu moram pokvariti nekoliko posiljeni smeh, in to, njemu na korist, — da ne „popoka“ od [kislega] smeha, s katerim hoče prikriti strašansko togoto, ker sem ga označil, da kako nehoté, s tako „krepko potezo“, ki mi jo vrača zdaj z jalovo zvijačo, prav po dečinski.

Ker se je namreč po prvi izdavi Miklošičevih beril „obče govorilo“, da jih je izdelaval N.,**) zato sodi g. K., da je moj i prvi predgovor, in trobi še predrzneje nego prvič, tako: „Mi smo še zdaj uverjeni, premda g. N. izrečno taji, da sta oba predgovora osmega berila njegova; zdaj bolj nego prej, ker smo njegovo pisavo v „Novicah“ opazovali“.

A jaz, ki se nečem lepotečiti s tujim perjem, pravim zdaj zavračaje preveliko ponovljeno predrznost nasprotnikov, vnovič na svoje poštenje, da je samo drugi (podpisani) predgovor moj, prvi pa Miklošičev. In ker je ta zgodovinski predgovor prvega jeziko-znanca slovenskega jako podúčen, zato ga nisem hotel niti izpustiti niti prikrajšati.

Zdaj pa, ko je to dognano, očitujem še to, da ni po zdravega razuma mislih v Miklošičevem predgovoru čisto nič „nelogičnega“, in da sem želel, naj se to (da je prvi predgovor Miklošičev, a ne moj) „konstatuje“ samo zato, da se prizna po pravici vsakemu svoje.

Vidi li g. K., kako lahko se prevari tak „logik“, kateri izvaja svoje sklepe iz krivih ali vsaj kolikor toliko neresničnih „prednjakov“ ali „rekov“ (Cig. „Terminologija.“)

*) „Tepežkati“ v impf. (s tepežko tepsti), dobra domača beseda, znana v Metliki in po njeni okolici, iz besede „tepežka“, kakor „šibati“ iz besede „šiba“. To samo zato, ker je mislil nekdo, da je glagol „tepežkati“ skovan. Zloženice so: „otepežkati“ v pf.; „pretepežkati“ v pf.; „natepežkati se“ v pf. Pis.

**) Res je samo toliko, in na čast si štejem, da sem bil pri tem poslu slavnemu g. izdavatelju glavni pomagavec; jaz sem nabiral, spisaval in prevajal, — on pa izbiral in vredoval, pa tudi sam spisoval, vzlasti vse, kar je staroslovenskega ali o staroslovenščini povedanega.

Pis.

Na tak način je izmodroval g. K. še več družega nespretnega in smešnega, da se mu na glas smejó celó „Narodovi“ prijatelji, — pa nečem te stvari maličiti. Omenjeno bodi samo še to, kako se moti g. K., če misli, da sem povedal vse, kar je kdo rekel ali govoril z mano ali s kom drugim o „Berilu“ predno in potem, ko je bilo meni izročeno, ali: kaj se je godilo za „kulisami“ v Beču in v Ljubljani, kdo „se skriva“ za kom itd. itd.

Premda bi utegnulo biti to gg. čitateljem jako zanimljivo, ker bi se jim zasvetilo mahom, zakaj se graja v „Slov. Nar.“ „Berilo“ tako strašno, ter mu se krati v njem še zdaj tudi ona pohvala, ki sta mu jo prisodila „Slovenec“ in „Kres“; — okaniti se mi je tega vendar, prvič zaradi pristojnosti („diskretnosti“), drugič pa tudi zaradi mira in sprave.

Mira in sprave potrebni smo vzlasti zdaj, izgubivši starega slavnega voditelja, okolo katerega smo se zbirali toliko let vsi narodnjaki — stari in mladi, kakor ovce okolo pastirja.

Zato mili bratje slovenski, stari in mladi, „samo da je sloga!“

„Sloga jači, nesloga tlači!“

Naj si je tudi ta poslovica morda uže obrabljena, vendar joj nam, če jo zanemarimo!

Slovansko slovstvo.

* **Die Slovenen.** Von Josef Šuman. Wien und Teschen. Verlag von Karl Prochaska. 1881.

Večkrat smo uže v „Novicah“ povdarjali potrebo knjige, ki bi Nemcem, ki nas poznajo skoro večidel iz lažnjivih judovskih listov, pokazala odkritosrčno naše stanje, naše razmere in našo literaturo. Tej želji na lep način ustreza prekrasna knjiga: „Die Slovenen“, katero je sestavil naš neutrudljivi pisatelj gosp. profesor Šuman. Izšla je v knjigarni Karola Prochaska na svitlo, kateri izdaja sedaj popise vseh avstrijskih narodov v 12 delih. Prvo polovico desetega dela napolnuje knjiga o Slovencih, v drugi polovici bode pa opisal Hrvate tudi naš rojak prof. Stare. Knjiga „Die Slovenen“ obsega na 11 pôlah velike osmerke sledeče spise: Vvod o stanovališčih, imenih in starosti Slovencev, opis in naselitve Slovencev v današnja stanovališča, njihove kulturne razmere in njihovo pokristjanjenje od prof. Šumana, — kratko zgodovino slovenskega národa od Fr. Faschinga, — šege in običaje Slovencev od prof. Hubada, — slovenski jezik in njegove vsode od prof. Šumana, opis literature naše od dr. Fr. Simoniča in razvitek znanosti in umetnosti od prof. Šumana.

Mi to knjigo toplo priporočamo vsakemu Slovencu, kakor tudi vsem drugim, ki se hočejo seznaniti z našimi razmerami. Knjiga stane 1 gold. 80 krajc. ter se dobiva po vseh večih knjigarnah.*

Politične stvari.

Drzne burke propadle judovsko-nemške stranke v državnem zboru na Dunaji.

Nekoliko bo našim bralcem znano uže iz zadnjih „Novic“, kako so se jeli vesti propadli Herbstovci v državni zbornici ter kar slepo mahati in opletati okoli sebe, kakor da bi bili na gmajni kje, ne pa v hiši, kjer so zbrani vseh avstrijskih dežel poslanci v ta namen, da bi se posvetovali v blagoru cesarstva in narodov njegovih ter ugibali, kako bi se dala pospešiti vseh sreča

in napredek. Ti gospodje, med njimi posebno judje, pa mislijo, da je zbornica skedenj ali pod za vsake vrste neslane burke in da sme na stroške davkoplačevalcev vsak izbljuvati vse, kar mu je na srcu, in celó osebne reči, ki nikogar družega nič ne brigajo. Tako se ne samo častitljivost zbornice skruni, marveč tudi pravo delo zavleka z nepotrebnim in neopravičenim tratenjem časa, kajti volilci svojih poslancev gotovo niso zato na Dunaj poslali, da bi tam na njihove stroške svoj žolč razlivali in svojo osebno jezo hladili. Vedenje teh propadlih zagrizencev, ki hočejo na vsak način le nagajati, zdaj uže hladnejim nemškim listom njihove stranke predsedu, tako da lahko marsikatero grenko beró v njih.

Zadnje seje so bile polne prizorov, kakoršnih državna zbornica prej gotovo še videla ni. Tu je bila interpelacija zavoljo deželne banke (Länderbank), na katero so pa sitneži dobili tak odgovor, da jim njihovi listi sami svetujejo, da „kdor surovo maslo (puter) na glavi ima, naj nikar na solnce ne hodi“.

Marsikdo bi bil na to sam sebe za uho prijel, se potuhnil in vesel bil, da bi drugi o njem ne govorili. Ali ta pod prejšnjimi ministerstvi razvajena stranka je podobna tistim starozgodovinskim gigantom (velikanom), ki so v svoji predrznosti lotili se neba in ga naskakovali, dokler niso bili prav ob tla in v globočino vrženi. Prav iz trte so zvilili priliko, da bi se znosili nad ministrom Pražakom, ki je česko-nemške (po našem nemškutarske) poslance ostro prijel zavoljo njihovega rogoviljenja med nemškimi prebivalci česke dežele o zborničnih počitnicah in jim rekel, da so sami prestopili postavo. V svoji mogočni domišljiji, katero imajo še od tistih časov, ko je bil ves svet njihov, so hoteli, da mora zbornice predsednik pokarati ministra in ker se to ni zgodilo, so rekli, da so na časti žaljeni, ter zahtevali zadostenja od poslanca Pražaka. S tem so hoteli, se ve da, mahniti po ministru Pražaku, pa so zopet sebe pod nos dregnili, ker zbornice odsek, njemu na čelu Hohenwart, je razsodil, da o razžaljenji ni govora, in zbornica je temu z veliko večino potrdila. S tem je tudi javno pripoznala, da so nemško-česki poslanci o svojih počitnicah nemško prebivalstvo po Českem res brez vse potrebe begali in šuntali zoper ministerstvo.

Pa to ni še dovolj. Zopet so se spravili onemogli zagrizenci nad vlado, kranjskih velikoposestnikov poslanec baron Taufferer je v družbi svojih somišljenikov pritožil se zaradi znanega ministrovega ukaza, po katerem ima pri deželnih sodnijah na Kranjskem slovenski jezik stopiti v večjo veljavo, da se namreč slovenska pisma ne bodo zametavala, ampak so tolike veljave, kakor nemška. Interpelacija Tauffererjeva je tako površno in s tako nevednostjo sestavljena, da se vidi le bolj nagajiva, nego resno mišljena; prav za prav še odgovora vredna ni, morda jo bo minister kar v koš vrgel. Vendar pa kaže, da hočejo judovsko-ustavaški zagrizenci sedanjemu ministerstvu vedno le nagajati s svojimi neslanimi burkami.

Nič drugače ni z interpelacijo o premeščenji glasovitega Vestenecka, katero je stavil poslanec Heilsberg. Če se bo ministru vredna zdelo odgovora, bo tega gotovo najmanj vesel Vesteneck sam, čegar umazano perilo se bo na ta način vnovič pred svetom razobesilo. Če uže njega ni ničesar sram, naj bi vsaj državnega zbora poslanci več držali na dostojnost ter ne stavili sebe na tarčo za ljudi, ki gotovo tega vredni niso.

S takim strelivom človek onečedi samega sebe, ne pa nasprotnika, v katerega ga meče, ker se uže po poti razprši. Zato povdarjamo, da je sedanje vedenje judovsko-nemških zagrizencev v državnem zboru le neslano burkanje in nagajanje, in upamo, da bo grof